

„**P**onekad je cigara samo cigara“

[SIGMUND FROJD]

Ukus, snaga, toplina, boja, oblik, miris, samo su neki elementi kompleksnog uživanja u cigarama – legenda kaže da one najbolje, kubanske, umotavaju žene trljajući ih o unutrašnju stranu butina

UŽIVANJE

Miris ženskih butina

Cigare ČUVANJE

Cigara bi morala da se čuva u uslovima sličnim onima u kojima je proizvedena: relativna vlažnost vazduha treba da bude 70 procenata, a temperatura 20 stepeni Celzijusa. Za to je neophodan hjumidor, ovlaživač, odnosno prostor za čuvanje cigara s takvim uslovima. Najbolji je od kedra. Dobar hjumidor nije tek lepa kutija – konstruisan je tako da vazduh može da struji u određenom pravcu, ima deo za vlaženje, termometar i barometar. Hjumidori se razlikuju: od onih za put, u koje staje svega nekoliko cigara, do pravih trezora i soba hjumidora, u koje pored najboljih cigara, može da se smesti udobna kožna fotelja, mini-bar, muzički stub i policja za desetak knjiga. Na Zapadu su postali popularni i cigar-barovi - hjumidori s poslugom, nekoliko separa, izborom dobrog pića i, naravno, cigara, kao i sefovi za cigare stalnih članova kluba.

Marketingška poruka čija je formula hedonizam-elita-znanje izazvala je cigar-bum koji, izražen u brojevima, kaže da je od 1992. do 1997. godine samo jednom od nekoliko vodećih američkih distributera Dženeral sigaru prodaja porasla za 400.000 komada, a ove godine očekuje da će prodati 750.000, dakle 50 odsto više. Kada se zna da je prosečna cena oko sedam dolara, očekuje se da će firma ove godine zaraditi preko pet miliona dolara, naspram 700.000 pre šest godina. Cigare su i dalje privilegija muškaraca, jer ih, valjda, u mačo svetu formula uspeha više privlači, ali je sve više žena koje znaju da cene užitek koji im pruža pušenje. Klaudija Šifer, Demi Mur, Linda Evandelist, samo su neke od lepotica koje ne kriju strast prema cigari. Po proceni predsednika Dženeral sigara Ostina Maknamare, od pet do deset odsto uživalaca cigare lepšeg je pola. To znači

da prosečno desetak muških ljubitelja mašta o idealnoj ženi koja u napućenim usnama drži kakvu robustu i, uz to, ne nagvažda zbog toga što i on sa zadovoljstvom upražnjava isti porok, pa je „zadimio“. Zbog onih koji imaju opscene asocijacije, vredi navesti da je lično Sigmund Frojd, otac psihoanalize, koji je sve svodio na seksualno, povodom falusoidnog oblika cigara – budući i sam strastveni uživatelj – rekao: „Ponekad je cigara samo cigara“. Ono „ponekad“, tumače njegovi sledbenici, podsvesno je ubacio ne bi li spasao svoju teoriju, a istovremeno se pred samim sobom opravdao zato što smatra da je taj užitek dovoljan razlog sam za sebe i da njegove skrivene uzroke ne treba tražiti u dubinama nesvesnog.

Cigara, da bi bila prava, donedavno je morala biti kubanska. Pre desetak godina, međutim, bitno su se poboljšale kara-

Cigare **KOMBINACIJA**

Najveće je uživanje posle dobrog obeda, uz desert, kafu, vino ili digestiv – konjak, porto, pa čak i viski, ali isključivo malt (mešavine bi svojim prostačkim ukusom samo upropastile složenu harmoniju cigare) popušiti cigaru. Za perfekcionista, evo preporuke Roberta Rotberga, direktora Udruženja škotskog malt viskija: cigara makanudo vintaz kabinet broj II, 6 1/2" x 42 (Macanudo Vintage Cabinet Selection Number II 6 1/2" x 42 Ring) ide s maltom edradur (Edradour), partagu ograničene kraljevske rezerve 6 3/4" x 43 (Partagas Limited Reserve Royale 6 3/4" x 43 Ring) najbolje je zapaliti uz neki teži malt, kakav je deset godina star abelrur (Aberlour), glenlivet (The Glenlivet), makalan (The Macallan) i glenfidič (Glenfiddich), dok uz kanario zlatni lonsdejl 6 1/2" x 43 (Canario d'Oro Lonsdale 6 1/2" x 43 Ring) ide lafroig (Laphroag) ili lagorulin (Lagorulin) u širokoj kristalnoj čaši.

HEDONIZAM: Pravi ljubitelji uživaju u kompleksnosti cigare - u njenom ukusu, snazi, toplini, boji dima i pepela, čvrstini, izgledu i u sopstvenoj sposobnosti da se u tome uživa

omota prepolovi se duž glavne žile i omota oko unutrašnjih slojeva u smeru donjih žilica, tako da svaka cigara ostaje čvrsto i trajno umotana. Za motanje postoje i naročiti kalupi. Legenda o motanju cigara na ženskim butinama, kojom se služe reklamirani jedne marke (uz izazovnu sliku ciga-

re na ženskoj butini poručuju da se njihove cigare motaju na najlepšoj površini poznatoj čoveku), ipak je u osnovi tačna. Naime, uživanje u dobroj cigari potpuno je puteno, kao da je zaista zamotana tamo gde to kaže legenda.

Uživanje u cigari znači uživanje u njevoj kompleksnosti: uživa se u ukusu, snazi, toplini, boji cigare, dima i pepela, što manjoj promeni ukusa od vrha do usta, mirisu, čvrstini, kompaktnosti, izgledu i, rečeno je već, u sopstvenoj sposobnosti da se u svemu tome uživa. Uživa se i u priči o svakoj od njih. Jedna od najboljih je priča o kohibi.

Kohiba je izmišljena da bi Kastrova Kuba imala bar jednu bolju stvar od Batistine. Naravno, i da bi Kastro pušio bolju cigaru od onih koje je pušio Batista. Prva kohiba, koju su osim Kastro mogli da puše još samo diplomati koji bi je od njega dobili na poklon, napravljena je 1966. Samo ime, međutim, potiče iz 1496 – tako su stanovnici ostrva koje danas dele Haiti i Dominikanska Republika nazivali smotuljke duvana u kojima su uživali. Kastro je svoju kohibu izneo na tržište tek osamdesetih kada su američke kompanije već kupile istoimenu marku cigara koje se motaju u Dominikanskoj Republici. Kohiba – i kubanska i dominikanska – danas spada u najbolje svetske cigare, rame uz rame s partagom, makanudom, licencijadosom, monte kristom, romeom i julijom... Redovno je na nekom od prvih pet mesta na rang-listama klubova uživalaca i specijalizovanih luksuznih magazina. Toliko je dobra da je u vreme kada se mogla dobiti samo kao diplomatski dar jedan visoki funkcioner Uneska, kako sam priznaje, prilikom posete Kubi odlučio da tamo otvori kancelariju svoje organizacije – da bi imao stalni kanal za nabavku kohibe. Ko god je bar jednom

PRAVILO: Nikada ne treba odseći više od dva milimetra od vrha cigare, a za taj delikat posao izmišljeni su i specijalni sekači i makaze

probao kubansku kohibu, po mogućnosti veličine korone, duple korone ili čerčila, uradio bi isto samo da može.

Veličina i oblik važna su odlika svake cigare. Ne puši se jednako kakav cigarilos i neka dupla korona – čak i ako je isti duvan unutra: uvlači se različita količina dima, različit je odnos punjenja, zavoja i omotača, različit je osećaj u ruci, različita dužina pušenja. Dele se, pri tom, i na jutarnje, popodneve i večernje. Neodlučni kupac koji uđe u radnju De Graf i sinovi u Hagu, jednu od najpoznatijih u Evropi,

Cigare SEČENJE

Cigara najčešće ima zatvorenu glavu (kraj koji se stavlja u usta). On se, naravno, može odseći nožem, ali to nije samo nepraktično i ružno nego može da upropasti užitek ako nož okrnji kraj. Zato su izmišljeni sekači, s jednim ili dva noža, kao i specijalne makaze. Cigara se seče koliko se manje može a da dim iz nje slobodno prelazi u usta, oblaže nepce ili puni pluća. Po pravilu, nikada ne treba odseći više od dva milimetra. Da bi se sekač pravilno upotrebio, vrh cigare treba prisloniti na sečivo, čvrsto je držati, ali tako da se ne slomi, pa onda jednim potezom snažno i precizno odseći.

Grafovoj sposobnosti da uživa svedoči to što, osim cigara, prodaje i crnu čokoladu koju sam pravi, s 80 odsto kakaoa i bez trunke šećera, kao i izabrane vrste čaja. Iza tezge se nalazi hjumidor soba s kubanskim cigarama. „Holandske ne traže naročite klimatske uslove – cigare valja držati u uslovima u kojima su napravljene“, objašnjava pedesetogodišnji De Graf sin, nazivajući holandskim i cigare koje se prave u Francuskoj i drugim evropskim zemljama. Smatra da na to ima pravo, jer je proizvodnja cigara u Evropi začeta upravo u Holandiji zahvaljujući činjenici da je Indonezija bila njena kolonija, a da među karipskim ostrvima samo Java, Sumatra i Borneo mogu konkurisati po kvalitete duvana.

U Amsterdamu se nalazi i drugačija radnja za cigare koja uz nekoliko londonskih i pariskih spada u najpoznatije radnje u Evropi. Za razliku od nevelike nepretecniozne klasicističke De Grafove radnje, kod P. G. C. Hajenijusa, u centru Amsterdamu, posetilac se oseća kao u muzeju. Ne samo zbog dekora nego i činjenice da pored cigara koje pravi sam Hajenijus postoji i izložbeni deo sa stotinama primeraka vrsta, dužina, oblika i proizvođača; poseban cigar-klub opremljen kožnim garniturama u kome se uz cigaru može popiti vrhunsko piće; biblioteka i čitaonica sa svim relevantnim tekstovima ikada napisanim o cigarama.

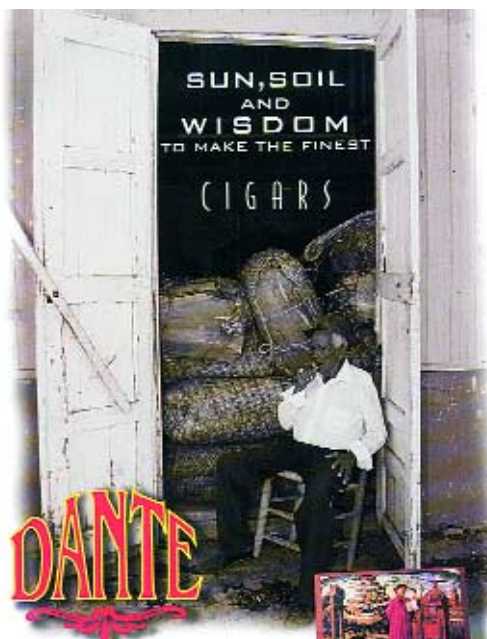
Ovde se ujedno održavaju i redovni kursevi o nauci uživanja u cigarama. Hajenijusova hjumidor soba velika je kao osrednji beogradski stan i ima natpis „Ukoliko

želite da budete usluženi u našem hjumidoru, obratite se za pult“. Pogled kroz staklena vrata hjumidora izaziva blagu vrtoglavicu: pored svih mogućih kubanki, dominikanki i ostalih, izložene su i ostarele cigare, pravi pušački eksponati stari od 30 do 60 godina, od kojih za neke važi da je pušiti ih sam vrhunac užitka utoliko veći što svako ne ume da na pravi način oživi ostarelu cigaru, da bude onakva kakva je bila kada je napravljena tamo gde je napravljena. Kod Hajenijusa se nalaze i lični hjumidori, boksovi koji se mogu iznajmiti da bi se u njima čuvale cigare, koje ljubazna radnja dostavlja na adresu pretplatnika i uredno brine o obnavljanju zaliha.

Hajenijus, radnja ista kakva je bila 1915. kada je otvorena, po mnogo čemu podseća na novokomponovane cigar-barove širom Amerike. Komercijalni deo je u SAD razvijen do krajnjih granica – toliko da ostaje pitanje šta je s kompleksnim uživa-

dok razgleda rafove prepune duvanskog blaga svih vrsta, oblika i boja, svakako će ljubazno biti upitan za koji deo dana želi cigaru.

„Zašto“, obavezno pita ljubazni De Graf sin, „nikoga ne čudi to što ljudi dele piće na jutarnje, popodnevno i večernje, a čude se što isto važi za cigare? Ne mogu istu cigaru da pušim ujutro uz kafu, kad se spremam za izlazak, i uveče dok čitam knjigu. Kad imam knjigu, neću valjda paliti cigaru svakih desetak minuta – uživanje je pušiti jednu cigaru celo veče, dokle god se čita.“ Podela cigara prema dobu dana nije nikakva De Grafova specijalnost, mada je njen strastveni zagovornik – pojedine vrste, zovu se, na primer, veliko finale, jer su predviđene za kraj dana. De Graf u radnji drži uramljenu fotografiju na kojoj „Marshall Tito of Yugoslavia“ puši njegove cigare grafi. Pravi zaljubljenik u svoj posao, domaćin objašnjava i da proizvodnja i prodaja cigara podrazumeva da se svakoj mušteriji ukaže pažnja, bar desetak minuta, jer su i mušterija i cigara individue koje treba harmonično spojiti. O De

tkom koje pruža cigara. Ipak, pošto se kupuje po formuli hedonizam-elita-znanje, sve je tome podređeno – od enterijera do izgleda prodavačica. Amerikanci organizuju cigar-kongrese na kojima se okupi po nekoliko hiljada pušača – da stvar bude gora, najčešće u Las Vegasu, prestonici ►

HAND MADE: Industrija nema šta da traži u proizvodnji cigara, sve se radi ručno, za stolom, naročito tehnikom da se ne bi odmotavale tokom pušenja

HJUMIDOR: Cigara se čuva u uslovima sličnim onim u kojima je proizvedena. Za to je neophodan hjumidor, ovlaživač - kutija ili čak cela soba od kedrovog drveta

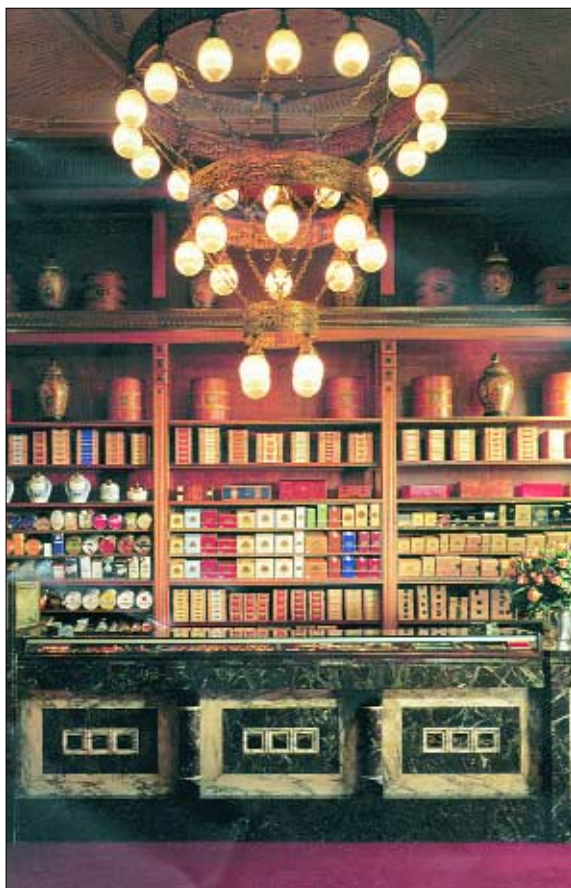

kiča. Naravno da je među hiljadama učesnika cigar-partija najmanje pravih uživalaca. Oni, ako i dođu, dolaze zarad eventualnih novih informacija o prodavnicama, mogućnostima da se dođe do ilegalnih kuberni ili u potrazi za kakvim dobrim sekačem, hjumidorom, pepeljarom... Razlika između evropskog i američkog odnosa prema cigarama može se najbolje shvatiti iz odnosa prema papirnoj markici omotanoj oko svake ozbiljne cigare (i mnogih koje to nisu). Većina Amerikanaca je ne skida, s obrazloženjem da je glupo dati 15 dolara a da niko ne vidi koliko je dato, dok u Evropi skidaju markicu da bi u cigari mogli da uživaju do kraja.

Iz domaće perspektive, skorojevičstvo Amerike izgleda kao vrhunac istančanosti. Kod nas ne postoji niti jedna jedina radnja cigara. Pretenziju da ga takvim smatraju, ima dućan u pasažu između Knez-Mihajlove i Čika-Ljubine. No, već ime radnje sve o njoj govori: STR Ristić Dragan komisio. U STR se, istini za volju, mogu naći partaga, monte kristo, romeo i julija, danhil, daneman, ali u jadnom okruženju. Na stranu što koštaju triput više nego u Hajenijusovom hjumidoru, cigare su u STR izložene najgorem teroru. Ne samo što stoje otvorene nego se na policu na kojoj su izložene naslanja zažarena kvarcna grejalica, pa je vazduh suv i za udisanje, a kamoli za tananu prirodu cigare. Ignorancija prodavačica ne iznenađuje, ali ipak poražava – vrhunac njihove stručnosti je da ova ili ona cigara „bolje ide“ ili da „ljudi kupuju te svetlije jer su slabije“. Poniženje upotpunjava izbor plastičnih futrola za mobilne

telefone. Pokušaj da se ovde bude valjan ljubitelj cigara, osuđen je, dakle, na propast, osim ako vam ih prijatelji koji često putuju i poznaju njihove osnovne odlike redovno ne donose. Kao i svemu drugom, i ritualu pušenja cigara, kod nas se ne može pristupiti u skladu s civilizacijskim dostignućima i minimalnim standardima. No, i to ima svojih prednosti: ovdšnjeg uživaoca stavlja u izolovan samovoljan položaj, u kome su bili ljubitelji cigara pre cigar-buma, uz Kubu pod embargom. Malo je pravih posvećenika, pa se može imati potpun intiman doživljaj, uz teškoće da se do objekta strasti dospe. Problem je samo u tome što to tako može i da dosadi. ■

NEBOJŠA SPAIĆ

Cigare **PALJENJE**

Cigare ne bi trebalo paliti poput cigareta. Uživa se i u pripaljivanju. Pre svega, važno je da plamen mirisom ne upropasti prvi dim koji se povuče. Parafinske šibice, sveće i benzinski upaljači koji zaudaraju su zabranjeni. Najbolja je dobra šibica ili upaljač na gas, a u dobrih radnjama može se dobiti lajsnica od kedrovog furnira koji se zapali šibicom, a onda njome cigara. Prilikom paljenja, cigara se drži milimetar-dva iznad vidljivog dela plamena i ravnomerno okreće dok se krug ne zažari, pa se tek onda povuče dim. Po drugoj školi, cigaru treba staviti u usta pre nego što se nad plamenom zažari, dakle čim se zagreje, i tada lagano vući dimove, i dalje ravnomerno okrećući cigaru. Oba načina pripaljivanja imaju za cilj da cigara gori ravnomerno, da spoljni deo žara tamo gde je cigara deblja za nijansu bude bliži otvoru na koji se uvlači od srednjeg dela, pa da dim ima isti put da pređe do usta.

Jedna od najozbiljnijih polemika među uživaocima jeste treba li prvi dim uvući (u usta, naravno, jer njemu nije mesto u plućima) ili izduvati. Naravno, to važi samo za prvi način paljenja – drugi podrazumeva blago uvlačenje. Odgovor zavisi od opredeljenja – da li uvući blagodatni dim, ili se strpiti još sekund, pa prvi dim pućnuti da bi se izbegao eventualni neprijatan miris vatre. Sva je prilika da je rešenje u kompromisu – sve zavisi od cigare, plamena, okolnosti i, naravno – ukusa.

Po nekim iskustvima, najveće cigare dobro je pre paljenja zagrejati celom dužinom tako što se cigara ravnomerno prenosi preko plamena (desetak milimetara iznad vrha plamena), ali to nije nužno.

Ukoliko se cigara ugasi tokom pušenja, može se zapaliti sat kasnije – ako duže ostane ugašena, postaće ljuta i smrdljiva.

IZLOŽBA: U boljim evropskim prodavnicama cigara izložene su stotine vrsta cigara, a postoje i biblioteke sa svim relevantnim tekstovima ikad napisanim o cigarama